

## บทปฏิบัติการที่ 4

### Fins of Fish

Fins ของปลา แบ่งออกเป็น 2 ชนิดด้วยกัน คือ

1. medianed fin ได้แก่ dorsal, anal, caudal fins
2. paired fin ได้แก่ pectoral, pelvic fins

#### Modification of Fins

1. **Dorsal fin** เป็นครีบหลังของปลาบางชนิดเปลี่ยนเป็นเครื่องเกาะดูด ก้านครีบซึ่งเปลี่ยนแปลงเป็นเครื่องเกาะดูดเป็น first dorsal เรียกว่า Sucking เช่น ปลาดูด
2. **Dorsal fin** ซึ่งเป็น 1<sup>st</sup> เปลี่ยนเป็นก้านครีบยาวเป็นตุ่มซึ่งให้แสงเรืองสำหรับ ล่อเหยื่อ
3. **Pectoral fin** เปลี่ยนเป็นเครื่องค้ำถ่อ เช่น ปลานกกระจอก, ปลาบู่ ปลาตีน
4. **Pelvic fin** บางชนิดรวมเป็นอันเดียว แผ่นกลมคล้ายรูปถ้วยกรวยสำหรับยึด เกาะกับ Substratum เพื่อไม่ให้หลุดลอยไปกับกระแสน้ำ เช่น ปลาบู่, ปลาตีน
5. **Caudal fin** ของปลาบางชนิดเป็นก้านครีบยื่นยาวออกไป เช่น ปลาปาก แตร, ปลาสายรุ้ง
6. การเปลี่ยนแปลง Anal fin ยื่นยาวออกไปเป็น elongated fin rays เช่น ปลาโคมงาม

#### Structure of Caudal fin

ในการแบ่งตาม Structure โดยทั่วไปมี 4 แบบคือ

1. **Leptocercal tail** โครงสร้างของหางเป็นส่วนหนึ่งของกระดูกสันหลังเรียวยาวออกไป เช่น หางของปลากระเบน เป็นต้น
2. **Heterocercal tail** เป็นส่วนหนึ่งของกระดูกสันหลังที่ยกเชิดขึ้นโค้งงอไปตามขอบบนของครีบหางและมีแพนหางแบ่ง 2 ส่วนบนและล่างไม่เท่ากัน แพนหางส่วนล่างกว้างและใหญ่กว่าส่วนบน เช่น ปลาฉลาม

3. **Diphycercal tail** เป็นส่วนหนึ่งของกระดูกสันหลังที่เหยียดตรงไปเกือบสุดแพนหาง แบ่งเป็น 2 ส่วนเท่ากัน เช่น ในหางปลาโบราณต่าง ๆ เช่น ปลาดุกทะเล, ปลาดูหนา

4. **Homocercal tail** เป็นหางแบบธรรมดาโดยทั่วไป กระดูกสันหลังไปสิ้นสุดลงที่ caudal peduncle แพนหางก็จะแบ่งเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กัน ในหางชนิดนี้จะแบ่ง forms ต่าง ๆ ของหางไปอีกก็ได้คือ

- a. **Forked tail** แพนหางจะแบ่งเท่ากัน แต่ปลายแหลมและจะหยักลึก ปลาชนิดนี้จะว่ายน้ำเร็ว เช่น ในปลานวลจันทร์ทะเล, ปลาอินทรี, ปลาทู
- b. **Lunate type or Concave type** แพนหางจะเว้ากว้างเป็นรูปวงเดือน เช่น ในปลาโอ
- c. **Emarginate type** ลักษณะแพนหางจะมีปลายแหลม หยักตื้น เช่น ในปลาข้างลาย, ปลาดะเพียน
- d. **Truncate or Straight type** ลักษณะปลายหางจะตัดตรง เช่น ในปลาสินสมุทร
- e. **Double Emarginate type** การเว้าของแพนหางจะมีการเว้า 2 ครั้ง เช่น ในปลาเสือดาว
- f. **Rounded type** แพนหางจะมีลักษณะกลม เช่น ในหางปลาช่อน, ปลาหมอไทย เป็นต้น
- g. **Pointed type** ปลายหางจะแหลม เช่น ในปลานู๋, ปลาแดง

ให้นักศึกษานำตัวอย่างมาทำการศึกษา แล้ววาดรูปพร้อมทั้งแสดงรายละเอียด

รูปแบบ caudal fin

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของ fin